

Istungidokument

B8-0595/2017

10.11.2017

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 2

õigusriigi põhimõtte ja demokraatia olukorra kohta Poolas
(2017/2931(RSP))

Roberta Metsola

fraktsiooni PPE nimel

**Sophia in 't Veld, Guy Verhofstadt, Louis Michel, Angelika Mlinar,
Morten Helveg Petersen, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Cecilia Wikström,
Frédérique Ries, Gérard Deprez, Nathalie Griesbeck**

fraktsiooni ALDE nimel

Josef Weidenholzer

fraktsiooni S&D nimel

**Barbara Spinelli, Malin Björk, Gabriele Zimmer, Cornelia Ernst, Marie-
Christine Vergiat, Marisa Matias, Merja Kyllönen, Xabier Benito Ziluaga,
Tania González Peñas, Lola Sánchez Caldentey, Estefanía Torres
Martínez, Miguel Urbán Crespo, Patrick Le Hyaric, Josu Juaristi Abaunz,
Curzio Maltese, Kostas Chrysogonos, Eleonora Forenza, Dimitrios
Papadimoulis, Kostadinka Kuneva, Stelios Kouloglou**

fraktsiooni GUE/NGL nimel

Judith Sargentini, Eva Joly, Jan Philipp Albrecht, Ska Keller

fraktsiooni Verts/ALE nimel

**Euroopa Parlamendi resolutsioon õigusriigi põhimõtte ja demokraatia olukorra kohta Poolas
(2017/2931(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ELi aluslepinguid, eelkõige Euroopa Liidu lepingu artikleid 2, 3, 4, 6 ja 7,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
- võttes arvesse Poola Vabariigi põhiseadust,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ning sellega seotud Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikat,
- võttes arvesse komisjoni 19. märtsi 2014. aasta teatist ELi uue õigusriigi tugevdamise raamistiku kohta (COM(2014)0158),
- võttes arvesse oma 13. aprilli 2016. aasta resolutsiooni olukorra kohta Poolas¹,
- võttes arvesse oma 14. septembri 2016. aasta resolutsiooni viimase aja sündmuste kohta Poolas ja nende mõju kohta Euroopa Liidu põhiõiguste hartas kehtestatud põhiõigustele²,
- võttes arvesse komisjoni 21. detsembri 2016. aasta õigusriigi-alast soovitusi, millega täiendati 27. juuli 2016. aasta soovitusi, võttes arvesse sündmuste arengut Poolas seoses konstitutsioonikohtu uue esimehe ametisse nimetamisega,
- võttes arvesse komisjoni 26. juuli 2017. aasta kolmandat õigusriigi-alast soovitusi, milles väljendati tõsist muret Poolas kavandatava kohtureformi pärast, mis komisjoni hinnangul võimendab veelgi süsteemset ohtu õigusriigi põhimõttele Poolas – ohtu, mis tuvastati juba komisjoni 2016. aasta jaanuaris algatatud õigusriigi põhimõtte tugevdamise menetluses,
- võttes arvesse Poola valitsuse 20. veebruari 2017. aasta vastust, milles eitati süsteemse ohu olemasolu õigusriigi põhimõttele Poolas, ning Poola valitsuse 29. augusti 2017. aasta vastust, milles ei nõustunud komisjoni vastuväidetega kohtureformile ning seati kahtluse alla komisjoni pädevus arvustada kohtusüsteemi;
- võttes arvesse komisjoni algatatud rikkumismenetlusi Poola suhtes, sealhulgas 29. juuli 2017. aasta menetlust ja 12. septembri 2017. aasta põhjendatud arvamust üldkohtute korralduse seaduse kohta, milles öeldi, et Poola seadus on vastuolus ELi õigusega, täpsemalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 157, direktiiviga 2006/54 soolise võrdõiguse kohta tööhõives ning Euroopa Liidu lepingu artikli 19 lõikega 1, mida

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0123.

² Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0344.

- tuleb tõlgendada seoses Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47,
- võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonis 22. märtsil, 31. augustil ja 6. novembril 2017 toimunud arvamuste vahetusi komisjoni esimese asepresidendi Frans Timmermansiga,
 - võttes arvesse üldasjade nõukogu koosolekul 16. mail ja 25. septembril 2017. aastal peetud arvamuste vahetusi õigusriigi põhimõtte kohta Poolas,
 - võttes arvesse Veneetsia komisjoni 14. oktoobri 2016. aasta arvamust konstitutsioonikohtu seaduse kohta ning Veneetsia komisjoni esimehe 24. jaanuari 2017. aasta avaldust, milles ta väljendas sügavat muret halveneva olukorra pärast Poolas,
 - võttes arvesse, et 18. mail 2017 eemaldati konstitutsioonikohtu veebisaidilt ja selle juriidilisest andmebaasist internetis kolm kohtuotsust: 9. märtsi 2016. aasta otsus (K 47/15, milles kuulutati, et valitsuse poolt konstitutsioonikohtu seaduses tehtud muudatused on põhiseadusega vastuolus), 11. augusti 2016. aasta otsus (K 39/16, milles vaidlustati konstitutsioonikohtu tegevuse muutmise teise akti peamiste sätete õiguspärasus) ning 7. novembri 2016. aasta otsus (K 44/16 konstitutsioonikohtu esimehe ja aseesimehe määramise seaduslikkuse kohta),
 - võttes arvesse, et Poola parlament võttis 2017. aasta juunis ja juulis vastu neli seadust kohtusüsteemi reformimiseks, nimelt seaduse, millega muudetakse kohtunike ja prokuröride riikliku kooli seadust, üldkohtute korralduse seadust ja teatavaid muid seadusi (kohtunike riikliku kooli seadus), seaduse, millega muudetakse Poola Kohtute Nõukogu seadust ja teatavaid muid seadusi (Poola Kohtute Nõukogu seadus), seaduse, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust (üldkohtute korralduse seadus) ja ülemkohtu seaduse, mis tekitas tõsist muret seoses võimude lahususe põhimõtte rikkumisega ning kohtute sõltumatuse kadumisega,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi presidendi 18. juuli 2017. aasta kirja, milles öeldi, et valdav enamik parlamendi fraktsioonide juhtidest on vastuvõetud kohtureformi seaduste pärast mures,
 - võttes arvesse Poola presidendi 27. juuli 2017. aasta otsust panna veto kahele vastuolulisele seadusele, mis olid samal kuul Poola parlamendis heaks kiidetud ja mis seadsid Poola kohtunike sõltumatuse tõsisesse ohtu,
 - võttes arvesse Poola presidendi kahte ettepanekut, mis käsitlesid Poola Kohtute Nõukogu ja ülemkohut, nimelt kahtles president, kas need on Poola konstitutsiooniga kooskõlas, ning märkis, et need ei lahenda võimude lahususe ja kohtunike sõltumatusega seotud probleeme,
 - võttes arvesse Poola konstitutsioonikohtu 24. oktoobri 2017. aasta otsust, milles kuulutati, et ülemkohtu esimehe ja ülemkohtu kohtunike täiskogu esimehe valimise eeskirjad on põhiseadusvastased,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu 27. juuli 2017. aasta ajutist kohtuotsust kohtuasjas C-441/17, et peatada Białowieża metsade ulatuslik raie, mida Poola valitsus ei ole

täitnud, ning kartusi, et jätkuv metsaraie tekitab metsale rasket ja pöördumatut kahju, kuni kohus kohtuasja menetleb,

- võttes arvesse Euroopa Inimõiguste Kohtu 8. juuni 2017. aasta ajutisi kohtuotsuseid, et peatada kollektiivsed tagasisaatmised Valgevenes; võttes arvesse Poola siseministri 2017. aasta jaanuaris tehtud ettepanekuid välismaalaste seaduse muutmiseks, mille kooskõla Euroopa ja rahvusvahelise õigusega on kaheldav,
- võttes arvesse 2016. aasta detsembris muudetud avalikke kogunemisi käsitlevat seadust, mis võimaldab suurel määral piirata kogunemisvabadust, sh seada esikohale regulaarsed või tsüklilised kogunemised, mis on pühendatud patriootilistele, religioossetele ja ajaloolistele sündmustele, ning annab võimudele võimaluse keelata vastumeeleavaldused,
- võttes arvesse 2017. aasta oktoobris vastu võetud kodanikuühiskonna arendamise riikliku keskuse seadust, mille kohaselt on kodanikuühiskonna organisatsioonide juurdepääs avaliku sektori rahalistele vahenditele – sh ELi vahenditele – valitsuse kontrolli all, mis tekitab muret, kas valitsusvälised organisatsioonid, kaasa arvatud naiste õiguste organisatsioonid, on piisavalt rahastatud;
- võttes arvesse rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide aruandeid õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste kohta Poolas, sh Amnesty Internationali 19. oktoobri 2017. aasta aruannet „Poland: On the streets to defend human rights“ (Poola: tänavatele inimõigusi kaitsma) ning Human Rights Watchi 24. oktoobri 2017. aasta aruannet „Eroding Checks and Balances - Rule of Law and Human Rights Under Attack in Poland“ (Võimude lahususe õõnestamine – õigusriigi põhimõtte ja inimõigused on Poolas ohus),
- võttes arvesse OSCE/ODIHRi 5. mai 2017. aasta arvamust Poola Kohtute Nõukogu seaduse ja teatavate muude seaduste muutmise eelnõu kohta, 22. augusti 2017. aasta arvamust Poola seaduseelnõu kohta, mis käsitleb riiklikku vabaduse instituuti ja kodanikuühiskonna arendamise riiklikku keskust, 30. augusti 2017. aasta arvamust Poola ülemkohtu seaduseelnõu teatavate sätete kohta, milles juhiti tähelepanu sellele, et esildatud sätted ei vasta rahvusvahelistele normidele ja OSCE raames võetud kohustustele,
- võttes arvesse ÜRO inimõiguste komitees 31. oktoobril 2016 vastu võetud kokkuvõtlikke märkuseid Poola seitsmenda perioodilise aruande kohta, milles nõuti tungivalt, et Poola võtaks meetmeid konstitutsioonikohtu ja kohtute sõltumatuse kaitsmiseks ning määratleks täpsemalt terrorismi, et hoida ära kuritarvitusi,
- võttes arvesse Kanada sekkumist 9. mail 2017 ÜRO Inimõiguste Nõukogus Poola üldise korrapärase läbivaatamise kontekstis ning ÜRO inimõiguste ülemvoliniku 23. oktoobri 2017. aasta kirja Poolale,
- võttes arvesse ÜRO kohtunike ja juristide sõltumatuse eriraportööri 27. oktoobril 2017 toimunud ametliku Poola-visiidi esialgseid tähelepanekuid, milles väljendati muret seoses Poola kohtusüsteemi sõltumatuse olukorraga,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee 11. oktoobri 2017. aasta

resolutsiooni 2188(2017) „New threats to the rule of law in Council of Europe member States: selected examples“ (Uued ohud õigusriigi põhimõttele Euroopa Nõukogu liikmesriikides: valitud näited),

- võttes arvesse korduvaid massimeeleavaldusi valitsuse poliitika ja õigusaktide vastu, sealhulgas 2016. aasta oktoobri nn musta protesti, millega hoiti ära kehtiva abordiseaduse muutmine, 6. mail 2017 toimunud vabaduse marssi ja 2017. aasta juuli proteste pärast kohtureformi õigusaktide vastuvõtmist,
- võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et EL rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriigi põhimõte ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine; arvestades, et need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus; arvestades, et nende väärtuste järgimise kiitis Poola rahvas heaks 2003. aastal toimunud rahvahääletusel;
- B. arvestades, et Poola põhiseaduse artiklis 9 sätestatakse, et Poola Vabariik järgib rahvusvahelist õigust, mis on tema jaoks siduv;
- C. arvestades, et EL toimib vastastikusel usaldusel, s.t liikmesriigid järgivad demokraatia ja õigusriigi põhimõtteid ning põhiõigusi, mis on sätestatud Euroopa inimõiguste konventsioonis ja põhiõiguste hartas;
- D. arvestades, et õigusriigi põhimõte on üks ühistest väärtustest, millel EL rajaneb, ning arvestades, et aluslepingute kohaselt vastutab komisjon koos Euroopa Parlamendi ja nõukoguga õigusriigi põhimõtte kui ELi ühe alusväärtuse ning liidu õiguse, väärtuste ja põhimõtete järgimise tagamise eest;
- E. arvestades, et need põhimõtted hõlmavad järgmist: seaduslikkus, mis tähendab läbipaistvat, aruandekohustuslikku, demokraatlikku ja pluralistlikku õigusaktide kehtestamise protsessi; õiguskindlus; täidesaatva võimu omavoli keelamine; sõltumatud ja erapooletud kohtud; tõhus kohtulik kontroll, sealhulgas põhiõiguste täieliku austamise üle, ja võrdsus seaduse ees;
- F. arvestades, et kohtusüsteemi sõltumatus on sätestatud põhiõiguste harta artiklis 47 ja Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklis 6 ning see on üks võimude lahususe demokraatliku põhimõtte olulisi nõudeid, mis kajastub ka Poola põhiseaduse artiklis 10;
- G. arvestades, et ühinemisvabadust tuleb kaitsta; arvestades, et elujõuline kodanikuühiskond ja pluralistlik meedia etendavad kesksel rollil avatud ja pluralistliku ühiskonna edendamisel, üldsuse osalemisel demokraatlikus protsessis ja valitsuste vastutuse tugevdamisel; arvestades, et valitsusväliseid organisatsioone tuleks piisavalt rahastada;
- H. arvestades, et Poola valitsuse keeldumine Euroopa Kohtu otsuse täideviimisest, mis puudutab raiet Białowieża metsas, ning keeldumine Euroopa Inimõiguste Kohtu ajutiste korralduste täitmisest, mis käsitlevad Valgevenesesse tagasisaatmist, on nähtavad märgid sellest, et Poola ei järgi ELi aluslepinguid;

- I. arvestades, et kümned meeleavaldajad on antud kohtusse väärtegude seadustiku ja mõnel juhul karistusseadustiku alusel; arvestades, et teadete kohaselt on politseisse kutsutud rohkem kui 300 inimest nende osalemise tõttu 2017. aasta oktoobris toimunud meeleavaldustel;
- J. arvestades, et põhiõiguste harta, Euroopa inimõiguste konventsiooni ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika kohaselt on naiste seksuaal- ja reproduktiivtervis seotud mitmete inimõigustega, sealhulgas õigusega elule ja inimväärikusele, kaitsega ebainimliku ja inimväärikust alandava kohtlemise eest, õigusega tervishoiule, õigusega eraelu puutumatusse, õigusega haridusele ja diskrimineerimiskeeluga, mis kõik kajastuvad ka Poola põhiseaduses;
1. rõhutab, et äärmiselt oluline on järgida ELi lepingu artiklis 2 ja Poola põhiseaduses loetletud ühiseid Euroopa väärtusi ning tagada Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhiõigused;
 2. kordab oma 13. aprilli 2016. aasta resolutsioonis ja 14. septembri 2016. aasta resolutsioonis väljendatud seisukohta; kordab eelkõige oma muret kiire seadusandliku arengu pärast, mis toimub paljudes valdkondades ilma nõuetekohaste konsultatsioonideta ning sõltumatu ja õiguspärase põhiseaduslikkuse läbivaatamise võimaluseta, mistõttu tekib oht, et süstemaatiliselt kahjustatakse põhilisi inimõigusi, demokraatlikku kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi ning õigusriigi põhimõtet; kordab eelkõige oma muret selliste muutuste pärast avaliku meedia, kriminaalõiguse, politseiseaduse, avaliku teenistuse seaduse, terrorismivastase võitluse seaduse, valitsusväliste organisatsioonide seaduse, varjupaigaõiguse, kogunemisvabaduse ning naiste õiguste valdkonnas;
 3. peab äärmiselt kahetsusväärseks ja sedastab kasvava murega asjaolu, et ei ole leitud kompromisslahendust konstitutsioonikohtu nõuetekohase toimimise põhiprobleemile (kohtu sõltumatus ja legitiimsus ning kõikide kohtuotsuste avaldamine ja täitmine), mis kahjustab tõsiselt Poola põhiseadust ning demokraatia ja õigusriigi olukorda Poolas; osutab sügava kahetsusega sellele, et Poola valitsus keeldub võtmast arvesse konstruktiivset kriitikat, mida teeb Poola avalikkus ning riiklikud, rahvusvahelised ja ELi institutsioonid, ning et ei ole teatatud ühestki meetmest, mida võetaks selliste mureküsimumuste lahendamiseks;
 4. on sügavalt mures Poola kohtusüsteemi käsitlevate muudetud õigusaktide pärast, eriti seetõttu, et need võivad struktuuriliselt kahjustada kohtusüsteemi sõltumatust ja nõrgestada õigusriigi põhimõtet Poolas;
 5. märgib, et 27. juulil 2017 vetostas president Duda kaks Poola parlamendi poolt vastu võetud vastuolulist seadust, kuulutades need kokkusobimatuks Poola põhiseadusega ning väites, et need ohustasid tõsiselt Poola kohtute sõltumatust; nõuab, et riigi tasandil peetaks kõigi asjaomaste sidusrühmadega laiaulatuslik arutelu kohtusüsteemi reformi üle, mis peaks toetama õigusriigi põhimõtet ning järgima ELi õigust ja kohtusüsteemi sõltumatuse Euroopa standardeid; kutsub Poola presidenti üles mitte kirjutama alla uutele õigusaktidele, kui need ei taga täielikult kohtute sõltumatust;
 6. toetab Euroopa Komisjoni avaldatud õigusriigi soovitusi, samuti komisjoni poolt algatatud rikkumismenetlust Poola vastu ELi õigusnormide rikkumise tõttu; võtab

teadmiseks komisjoni kavatsuse jälgida aluslepingute täitmise järelevalvajana olukorda Poolas ning seda, kuidas Poola ametiasutused võtavad tema soovitudele järelemeetmeid, jätkates samal ajal Poolale täieliku toetuse pakkumist asjakohaste lahenduste leidmisel ja õigusriigi põhimõtte tugevdamisel;

7. nõuab tungivalt, et Poola parlament ja valitsus rakendaksid täielikult kõiki komisjoni ja Veneetsia komisjoni soovitusi ning hoiduksid reformidest, mis seaksid ohtu õigusriigi põhimõtte ja eriti kohtusüsteemi sõltumatuse austamise; nõuab sellega seoses mis tahes seaduste vastuvõtmise edasilükkamist, kuni komisjon ja Veneetsia komisjon on neid nõuetekohaselt hinnanud;
8. kutsub Poola valitsust üles järgima Euroopa Kohtu 27. juuli 2017. aasta ajutist korraldust kohtuasjas C-441/17 ning viivitamata peatama Białowieża metsa ulatusliku raie, mis võib põhjustada tõsist ja pöördumatut kahju UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluvale alale; kutsub Poola valitsust üles peatama kiirkorras tagasisaatmise Valgevenesse kooskõlas Euroopa Inimõiguste Kohtu 2017. aasta juuni siduvate ajutiste korraldustega ning tagama, et kõigil, kes väljendavad Poola piiridel soovi taotleda varjupaika või rahvusvahelist kaitset, oleks täielik juurdepääs Poola varjupaigamenetlusele kooskõlas rahvusvaheliste kohustuste ja ELi õigusega;
9. kutsub Poola valitsust üles austama kogunemisvabadust, eemaldades praegusest rahvakogunemisi käsitlevast seadusest sätteid, mis tähtsustavad valitsuse poolt heaks kiidetud tsüklilisi rahvakogunemisi; nõuab tungivalt, et ametiasutused hoiduksid kohaldamast kriminaalkaristusi isikutele, kes osalevad rahumeelsetel kogunemistel või millegi vastastel meeleavaldustel ning loobuda kriminaalsüüdistuste esitamisest rahumeelsetele meeleavaldajatele;
10. kutsub Poola valitsust üles tunnistama kehtetuks seaduse, millega moodustatakse kodanikuühiskonna arengu riiklik keskus, mis takistab kriitiliste kodanikuühiskonna rühmade juurdepääsu riiklikule rahastamisele, ning tagama, et avaliku sektori vahendite jagamine kodanikuühiskonnale toimuks õiglasel, erapooletul ja läbipaistval viisil, millega tagatakse pluralistlik esindatus;
11. väljendab muret ajakirjanduses avaldatud teadete pärast opositsiooni ja kodanikuühiskonna liidrite üle teostatava politsei järelevalve kohta ning nõuab tungivalt, et Poola ametiasutused uuriks neid teateid ning austaksid täielikult kõigi kodanike eraelu;
12. palub Poola valitsusel järgida kõiki sätteid, mis on seotud aluslepingutes, põhiõiguste hartas, Euroopa inimõiguste konventsioonis ja rahvusvahelistes inimõigustealastes standardites sätestatud õigusriigi põhimõtte ja põhiõigustega, ja astuda komisjoniga vahetusse dialoogi;
13. palub komisjonil teavitada Euroopa Parlamenti korrapäraselt ja põhjalikult ning läbipaistval viisil tehtud edusammudest ja võetud meetmetest;
14. on veendunud, et praegune olukord Poolas kujutab endast selget ohtu, et rikutakse oluliselt ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi; teeb kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonile ülesandeks koostada vastavalt kodukorra artikli 83 lõike 1 punktile a Poola kohta eriraport, et korraldada täiskogul hääletus põhjendatud

ettepaneku üle, millega palutakse nõukogul võtta ELi lepingu artikli 7 lõike 1 alusel teatavad meetmed;

15. kordab, et on vaja kõiki liikmesriike hõlmavat korrapärasest järelevalveprotsessi ja dialoogi, et kaitsta ELi põhiväärtusi ehk demokraatiat, põhiõigusi ja õigusriigi põhimõtet, kaasates nõukogu, komisjoni ja Euroopa Parlamendi, nagu soovitatakse parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta resolutsioonis ELi demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta (demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste pakt)¹;
16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile ja nõukogule, Poola presidendile, valitsusele ja parlamendile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule ning OSCE-le.

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0409.